

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De moderne betekenis van oude beginselen (Redactioneel)

Crijns, J.H.; Leliveld, J.T.C.

Citation

Crijns, J. H., & Leliveld, J. T. C. (2019). De moderne betekenis van oude beginselen (Redactioneel). *Strafblad*, 17(3), 4. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/83001>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/83001>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

22. De moderne betekenis van oude beginselen

PROF. MR. J.H. CRIJNS EN MR. J.T.C. LELIVELD

De strafrechtelijke dogmatiek is doortrokken van Latijnse uitdrukkingen en adagia.¹ Gevleugelde begrippen als *ne bis in idem*, *lex certa* en *nemo tenetur* klinken menig strafrechtjurist vertrouwd in de oren. Vaak hebben deze adagia het karakter van beginselen, maar soms geven zij ook uitdrukking aan een breed gedeelte ‘waarheid’ of een bepaald desideratum. En alleen al het gegeven dat de betekenis van deze en dergelijke begrippen schuilt achter een in het Latijn gestelde frase geeft ze – nog los van de inhoud – een bepaalde universele zeggingskracht en maakt ze daarmee ook zeer geschikt als zwaarwegend argument in juridische discussies. Begrippen als deze klinken dan ook veelvuldig door in het actuele strafrechtelijke debat, zowel in de rechtszaal als in de academische literatuur. Zo laat het recente debat in het *Nederlands Juristenblad* met betrekking tot de vraag of het gedwongen ontgrendelen van een smartphone met behulp van de vingerafdruk van de verdachte – gelet op het *nemo tenetur*-beginsel – al dan niet toelaatbaar kan worden geacht,² op treffende wijze zien dat aloude beginselen richtinggevend kunnen zijn bij het bediscussiëren en zo mogelijk oplossen van actuele juridische vraagstukken.

In dit nummer gaan we op zoek naar de moderne betekenis van een aantal van deze aloude adagia. Het is aldus niet zozeer de oorsprong van de besproken adagia die in dit nummer centraal staat (al was het alleen al omdat deze vaak niet licht te achterhalen is), maar veeleer de vraag welke rol deze adagia in het actuele juridische debat spelen en welke invulling zij daarbinnen krijgen. Hierbij heeft de redactie in het bijzonder (maar niet exclusief) gekozen voor adagia die – anders dan bijvoorbeeld *ne bis in idem* en *nemo tenetur* die tot het standaard vocabulaire van menig strafrechtjurist behoren – niet dagelijks voorbij komen en

dus ook minder vaak in rechtspraak en literatuur worden besproken. Achtereenvolgens komen in dit nummer aan de orde de *praesumptio innocentiae* (Bemelmans), *nullum crimen sine lege certa* (Altena), *volenti non fit iniuria* (Bakker en Postma), *male captus bene detentus* (Paulussen), *lites finiri oportet* (De Doelder), *in dubio pro reo* (Serrano de Geus, De Keijser & Dubelaar), *aut dedere aut judicare* (Glerum) en – tot slot – het door Leliveld nieuw voorgestelde adagium *securitas pro poenis*. Het nummer wordt afgesloten met een DNA-bijdrage van Janssen over de vraag waar we nu staan met de kroongetuige na de recente arresten van de Hoge Raad in het Passage-proces. Tezamen laten de themabijdragen zien dat het gebruik van Latijnse uitdrukkingen en adagia binnen de strafrechtspleging en het strafrechtswetenschappelijk debat niet enkel een uitdrukking vormt van een bepaalde gedeelde traditie of louter dient om argumentatie binnen de rechtszaal of in het academisch debat van een extra laagje geleerdheid te voorzien. Veeleer vormen zij het onmisbare gereedschap in handen van de strafrechtjurist bij het interpreteren en nader vormgeven van het recht. Ondanks hun archaïsche voorkomen verdienen zij het daarom nog geenszins te worden bijgezet in het museum van de strafrechtswetenschap. Wel zetten wij ze in dit (zomer)nummer van *Strafblad* graag in het zonnetje!

Over de auteurs

Prof. mr. J.H. Crijns

is lid van de redactie van *Strafblad* en hoogleraar straf- en strafprocesrecht aan de Universiteit Leiden.

Mr. J.T.C. Leliveld

is lid van de redactie van *Strafblad* en advocaat te Amsterdam.

- 1 Zie voor een prachtig overzicht van Latijnse uitdrukkingen (waarvan sommige al behoorlijk in onbruik beginnen te raken) J. Remmelink, *Mr. D. Hazewinkel-Suringa's Inleiding tot de studie van het Nederlandse strafrecht*, Deventer: Gouda Quint 1996, p. 925-933.
- 2 Zie onder meer A. Bood, 'Geef ze een vinger ... Gedwongen ontgrendeling van een smartphone en het nemo tenetur-beginsel', *NJB* 2018/1880; en in reactie daarop L. Stevens, 'Gedwongen biometrische toegangsverschaffing is niet in strijd met nemo tenetur', *NJB* 2019/315; M. Egberts en W. Ferdinandusse, 'Reactie op Alex Bood', *NJB* 2019/316 en D.A.G. van Toor, 'Het gedwongen ontgrendelen van een smartphone in het licht van het nemo-teneturbeginsel. Reactie op Boods 'Geef ze een vinger...', *NJB* 2019/317. Zie tot slot het naschrift van A. Bood in *NJB* 2019/318.